

A „REJTETT GAZDASÁG” TERMÉSZETRAJZA

(fekete, szürke, adózatlan, illegális, informális stb. tevékenységek fogalmi meghatározásai – a számszerűsítés módszerei – nemzetközi és hazai kutatások – rejtett jövedelmek a vállalkozások gazdálkodásában és a lakosság körében – gazdasági és társadalmi hatások – a „kiféherítés” lehetőségei)

2008

szerző:
Dr. Belyó Pál

lektor:
Nyitrai Ferencné dr.

ISBN 978 963 638 263 6

Kiadja
a SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Zrt.
Felelős kiadó: Dr. Bokor Pál, a SALDO Zrt. vezérigazgatója
A SALDO kiadó az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

©A SALDO Kiadó valamennyi kiadványa szerzői jogvédelem alatt áll.
E kiadvány bármely részének sokszorosítása,
bármely (papír, elektronikus stb.) adatrendszerben való tárolása
a kiadó előzetes írásbeli engedélye nélkül TILOS!

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	7
I. A rejtett gazdaság fogalma	21
1. A tevékenységek köre, fogalmi meghatározások.....	22
2. A rejtett gazdaság határai.....	29
3. A többszintű (szürke-fekete-rejtett) gazdaság sajátossága.....	32
4. A rejtett gazdaság befolyásolásának lehetséges módjai.....	34
II. A rejtett gazdaság jellemzői	39
1. Hazai és nemzetközi kutatások.....	40
2. A rejtett gazdaság mérésének korábbi nemzetközi és hazai tapasztalatai.....	48
3. Az EUROSTAT módszertan hazai alkalmazása.....	53
4. Közérzeten alapuló közvélemény kutatások a rejtett gazdaságról.....	58
III. A rejtett gazdaság nagyságának meghatározása	63
1. A rejtett gazdaság mérésével kapcsolatos empirikus eredmények.....	63
2. A magyarországi rejtett gazdaság számszerűsítésének eddigi kutatásai és módszerei.....	75
3. A magyarországi rejtett gazdaság becsült arányáról.....	79
IV. A vállalkozások és a rejtett gazdaság	83
A.) A vállalatok véleménye 2000-ben	84
1. A magyar bér-, adó- és járulékrendszer értékelése.....	84
2. A rejtett gazdaság súlya és formái.....	89
3. Legális költségcsökkentő eljárások.....	93
4. Rejtett gazdaság a megrendelések piacán, az erőfölény szerepe a vállalatok kapcsolataiban.....	97
5. Illegális költségcsökkentő eljárások.....	99
6. Fizetési késedelmek és mulasztások.....	101
7. A rejtett gazdasággal kapcsolatos attitűdök, vélemények a rejtett gazdaság visszaszorításának esélyeiről.....	104
B.) A rejtett gazdaság és a vállalatok 2005-ben	109
1. Vállalati vélemények a bér-, adó- és járulékrendszerről.....	111
<i>Általános értékelés és problémák</i>	111
<i>Az ideálisnak gondolt közterhek mértéke</i>	113
<i>A munkabérek ideálisnak gondolt mértéke a jelenlegihez viszonyítva</i>	114
<i>Vélemények a gazdasági jog érvényesüléséről</i>	115

2.	A rejtett gazdaság súlya és formái a vállalkozások körében.....	117
	<i>A becsült nagyság és leggyakoribbnak vélt megjelenései</i>	<i>117</i>
	<i>A rejtett gazdaság lokalizálása és a „legfertőzöttebb” ágazatok</i>	<i>119</i>
3.	Legális adóelkerülő, költségcsökkentő eljárások.....	120
	<i>Pénzügyi „trükkök”</i>	<i>121</i>
	<i>A bérjárulékok csökkentésének módszerei</i>	<i>124</i>
	<i>Egyéb „legális” technikák</i>	<i>127</i>
	<i>Szakértők alkalmazása</i>	<i>128</i>
4.	Megrendelések, vásárló-vevő kapcsolat	128
	<i>Rejtett gazdaság a megrendelés-szerzésben</i>	<i>128</i>
	<i>Az erőfölény szerepe a vállalatok kapcsolataiban</i>	<i>129</i>
5.	Illegális költségcsökkentő eljárások.....	131
	<i>Az ún. fekete foglalkoztatás és „zsebből” fizetés elterjedtség</i>	<i>131</i>
	<i>A „zsebből” fizetettnek gondolt tevékenységek.....</i>	<i>133</i>
	<i>„Titkos”, második kasszák a magyar vállalatok gazdálkodásában.....</i>	<i>134</i>
	<i>Számla nélküli forgalmazás</i>	<i>135</i>
6.	Késések, mulasztások és köztartozások.....	136
	<i>Az adó- és járulékfizetési pontosság</i>	<i>136</i>
	<i>A cégek feltételezett érintettsége a köztartozásokban</i>	<i>139</i>
7.	A rejtett gazdasággal kapcsolatos attitűdök, a visszaszorítás feltételezett lehetőségei.....	140
	<i>A rejtett gazdaság visszaszorításának lehetséges módszerei</i>	<i>140</i>
	<i>A visszaszorítás kudarca mögötti okok</i>	<i>141</i>
	<i>A felszámolás várt hatása</i>	<i>143</i>
	<i>A rejtett gazdaság megítélése a jelenlegi gazdasági környezetben</i>	<i>143</i>
V.	A lakosság és a rejtett gazdaság.....	149
	A.) A lakosság rejtett gazdasági részvétele 2000-ben	154
	1. A lakosság direkt jövedelem-növelési lehetőségei	154
	2. Az indirekt jövedelem-bővítés lehetőségei	158
	3. A jövedelemátengedés módjai	163
	4. A nem fizetett tevékenységek végzése.....	165
	5. A befolyás érvényesítése jövedelemszerzés céljából.....	167
	6. Szubjektív vélemények a rejtett gazdaságról.....	171

B.) A lakosság részvétele a rejtett gazdaságban – 2005	178
1. A lakossági nem regisztrált jövedelemnövelés lehetőségei	185
<i>Az ún. fekete munka elterjedtségének lakossági percepciója</i>	<i>185</i>
<i>Az adócsökkentés egyéb, illegális lehetőségeiről</i>	<i>186</i>
2. A jövedelem bővítésének legelterjedtebb módjai	189
<i>Számla nélküli szolgáltatásnyújtás</i>	<i>189</i>
<i>Vásárlás a fogyasztói árnál olcsóbban</i>	<i>190</i>
<i>„Baráti” kereskedelem</i>	<i>190</i>
3. A saját jövedelem átengedésének adóztatlan módjai	190
<i>Hálapénz</i>	<i>191</i>
<i>Borravaló</i>	<i>191</i>
4. A saját „rezsiben” végzett tevékenységek	193
<i>Házimunkák</i>	<i>193</i>
<i>Házépítés „kalákában”</i>	<i>195</i>
5. Befolyással történő visszaélés	196
6. Szubjektív lakossági vélemények a magyar gazdasági- és adórendszerrel a rejtett gazdaság szemszögéből	196
<i>A magyar adórendszer lakossági megítélése</i>	<i>196</i>
<i>Személyes attitűdök a rejtett gazdasággal kapcsolatban</i>	<i>198</i>
<i>A kapcsolatrendszerek szerepe</i>	<i>201</i>
VI. A rejtett gazdaság elleni fellépés lehetőségei	205
1. Az egyes országok kormányzati intézkedéseinek gyakorlatából	207
2. A „gazdaság kifehéritése” – a magyarországi gazdaságpolitika gyakorlatában	227
<i>A rejtett gazdaság irodalmából.....</i>	239